

Johann Sleker Johann Joannis

De Constitutione Psychologiae Disputatio

Rostochii: Myliandrus, 1608

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729075192>

Druck Freier Zugang

DE
CONSTITUTIONE
PSYCHOLOGIÆ
Disputatio.

A. D. T. O. M.

In Inclyta Academia Rostochiensis

PROPOSITA

à

M JOHANNES SLEKERO

RESPONDENTE

IOHANNES IOANNIS

Marboensis S.

JOH. ERH. KOPPEL, imp. Sibi & Majori
Habebitur disputatio die 18. Julij.

*1747
Hamburg.*

ROSTOCHII
Typis Stephani Myliandri,
ANNO M. DC. VIII.

T H E S I S I.

Nimitorum historiam omnem, spe, desiderio, scientia, luctatione quadam ingenij, demonstrationis artificio agredientibus, haud vacantis opera censebitur questio, cujusnam scientia veluti sub imperio ac signis velitatio hac instituenda? Major quippe quam pro multorum opinione, Physicum hic urget difficultas, ne à certissima hujusce rei possessione forti ipsius philosophi manu (at cujus Achilles!) 1. de part. c. 1. depellatur, praesertim si susq, deq, habita inferiarum, quas noxia corpora tardant, animarum turba, de regina ipsa, immortalitatis immaterialitatisq, dote caput alius efferente, sit disceptatio.

2. Nos ad causam hujusce rei dicendam, velut in Arcopago, breviter accedimus, rationibus utrinq, ponderatis, quales ex parte philosophi 1. part. c. 1. l. 1. an. 17. 6. Met. t. 2. sunt: Quod contemplationis jus praterquam in materiatis rebus, physico sit nullis: quod omnis illa facultas quanta sit, natura limitibus coërceatur.

Quam quidem ob causam, ut Negativa ac sensitiva anima possessio illi cedit integra, (ex potentia namq, materiae educta, corporis naturam sequuntur, motusq, internum sunt principium) Sic rationalis in se considerata, planè ad alium transit dominum.

3. Quid vero? inquit Mirand. l. 19. Evers. Monom. an non Arist. ipse 3. an. t. 48. Intellectivam animam in natura societatem assumit? Ita est Mirandula: nec deest quod respondeam, non tibi tantum sed omnibus illis (Toleto, Conimb. Suarez.) qui ab Arist. hic recedunt. Cum enim eo in loco intellectum non absolute aut totum, sed respectivè ac unà ejus facultatè Intellectum scilicet practicum consideret, plane hoc innuit, quod à Flandria in proëm. de an. observatum est, duplicem animæ rationalis esse notionem. 1. qua Spiritualem ejus naturam, (quam à corpore

pore abstracta per se subsistere apta est) complectatur. 2 Quatenus organici corporis εντέλεια, naturalium hominis operationum & principium.

4. Media enim cujusdam natura Anima nostra, Intelligibilis ac corporei mundi nexus est; atq; in horizonte constituta ἀμφιφάνης καὶ ἀμφιπέσωπτος: Cum intelligibilibus, aicente Proclo, convenit, quod ejus substantia obdiviniores sui partes divisionem non admittat; nec tempori subjaceat; motus expers, mobilibus imperet: quibus omnibus contemplatio animæ alius se supra naturam & sensibilia elevat.

5. Contra vero cūm sensibilibus convenit (pergit Proclus) quod mobilibus imperet; per sui operationes ad tempus extendatur ac fluat; in partes transeat ac simul perficiatur. Addimus nos, quod reliquarum instar formarum ad corporis generationem, sui accipiat originem; naturaliter corpori jungatur, ut εντέλεια ejus & forma informans; cum quo corpus animatum, hominem inquam verè constituit; atq; operationum ejus est principium.

6. Posteriori ergo hoc modo physica contemplationis est, ab Aristot. 3. an. pertractata: Vi vero separabilis à corpore, immortalis & divina quadam substantia, cælestes genios cognatione attingens; ad aliam transit scientiam: Quamnam verò? Respondet Themist. 1. an. t. 9. ad illam, qua circa veras formas, id est, ab omni nexu & mancipatu materia, re & cogitatione asseruntur, studium suum exercet. Et sane Aristoteles ipse 3. an. t. 36. 12. Metaph. t. 17. graviores obscurioresq; de Anima actiones, superesse, easq; sublimioris esse scientia, non obscure innuit; que cujusmodi sit, ne extra ordinem hinc prolixiores simus, alibi discutiendum relinquimus.

7. Tria vero sunt que in hac scientia naturalis parte subjecti rationem sibi arrogare videntur; Anima ipsa, Animal, & corpus animatum. Pro anima pugnat, inscriptio; & quod anima secundum

tundum se in tribus illis libris considerari dicatur initio l. de sens.
& s. tum, quod anima in his definatur, & per eam tractatus hic
distinguat ab alijs, qua certa videntur subjecti certi indicia.

8. At vero cum materia ex altera parte respondere debeat
forma, In libris autem de partibus, qua materiam animati corpo-
ris complectuntur, de solis animalium partibus actum sit, an non
in libris de anima forma illius tractatio videbitur esse vernacula,
qua tali corpori sit accommodata Quod ipsum non obscure pra-
se fert Aristot. 1. part. c. 1. inquit, postea (nimirum in libris de
anima) se locuturum de anima, qua animal tale est.

9. Misisti tamen his opinionibus, postrema, qua de repub. verita-
tis, adhaerebimus; argumentis, ex ipsa subjecti natura, ductis, per-
suasi. Verum enim subjectum est (ut brevissime dicam; ne-
glectis illis, qua Flandr. 1. Met. q. 1. a. s. Malafos. q. de subi. Meta.
ex Thoma & Scoto colligunt) cui affectiones & principia compe-
tunt primò & adequatè. Hujusmodi non est anima, utpote qua
principij, non subjecti rationem habet: nec animal, cui operatio-
nes vegetales ipsaq; anima vegetativa primò tribui nequit; sed
corpus animatum in tota latitudine, qua vegetabilia etiam com-
plectitur, sumptum.

10. Neq; vero hic placet concilium, quo Psychologia quidem
universa corpus animatum, libris vero de anima, loco subjecti de-
cernitur, anima ipsa. Ridebunt certe, qui ex Graecorum sen-
tentia particularibus libris subjectum propriè loquendo, non debe-
ri censent. (unum enim unius scientiae subjectum, in se virtuali-
ter omnes, habitus, cujus est, veritates continens, inquit Scot. q. 3.
prol.) Quod si maximè, proportionè quadam, per divisionem uni-
versalis subjecti, partibus etiam particulare subjectum assignari
debeat, affectiones, juxtà ac principia id habeat necesse est: cujus-
modi est corpus animatum, non anima ipsa, qua illius est princi-
pium.

11. Ex inscriptione quod petitur argumentum nullum est;

Quanta enim in hac re apud Platonem & Aristotelem varietas ! à subjecto, à præcipue subjecti parte, ab intentione & scopo, à persona disputantis, vel cui disputatio sacra gratave esse debeat. Intentionis & subjecti distinctio, mirum quid in his certaminibus possit, Est enim subjectum cuius affectiones per principia demonstrantur; cui cum affectiones & principia, propria & adequata esse debeant, eo jam ipso scientia ac scientiarum partes invicem discriminatae sunt,

12. Intentionis à nomine id omne venit, quod in subjecti contemplatione versanti proponitur, & cui mentis suae aciem intendit quodam definiendum sumit, nimirum principia, affectiones, &c. Sic in 1. Phys. intentio est, inquirere principia: in 2. Phys. definire naturam &c. in Ethicis summum indagare bonum, definire virtutem, eiusque paranda ostendere modum &c. In libris de anima, ipsam animae essentiam considerare, qua demum principij loco in demonstrandis affectionibus corporis animati (quas iterum parva naturalia, intentionis ratione possident) utatur. Quo quidem ipso, dum essentiam, quidditatem ac definitionem principiorum inquirere laborat, ea in se considerasse, applicatione inquam ad affectiones nondum facta rectissime dicitur.

13. Secunda opinioni, nec obsonij quicquam nec apparatus inest. Ad primum jam jam respondebitur, plantarum videlicet, ratione corporis rationem non habendam esse nullam, qua doctrina de partibus adjungi possit. Alias, non animalium tantum, sed animatorum principia in lib. de an. fuisse explicata, quis sanus dubitare possit, vegetativam respiciens animam? Prudentia autem Aristotelica est, unde hic tibi scrupulus incidit. Neque enim manifestum erat, imò ab antiquis nonnullis negatum, latius se animatorum, quam animalium extendere genus: Qua de re animalia nominare voluit, ne intempestive omnia, studio innovandi prodere cuiquam videatur.

14. Sit ergo Psychologia subjectum, corpus animatum: cui affectiones,

fectiones, apotelasmata & energie ascribenda, uti monet Aristoteles, easq; compendio enarrat de Sen. & Sen. c.1. in communes & proprias distributas. Omnibus prope animalibus insunt (loquitur Aristoteles) sensus, memoria, ira, cupiditas, ac demum appetitus: præter hæc etiam voluptas & dolor. Alia sunt, omnium μετεχόντων ζωῆς communia: quadam vero quorundam animalium. Horum autem maxima sunt ex quatuor syzygijs exurgentes, ut vigilia & somnus; juvenus senectus; exspiratio & respiratio; vita & mors.

15. De his considerandum Physico est, τίτι ἐνασον αὐτῶν, καὶ Ἀγεί τινας αἰτίας συμπαινεῖται; quod principiorum sit beneficio, quæ sunt, corpus & anima; ex quibus divina arte constructum corpus vivens, adequatum subjectum, veraq; est affectionum illarum causa, tum anima tum corporis etiam rationes; quorum mirabilis est concentus, tantoq; digna opifice, unio ac quasi matrimonium, quo virtutibus animæ singulis, singula corporis membra desponsantur & inviolabili societate nubunt, sacundo ἀποτελεσμάτων, qua conjugium hoc sequuntur, proventu.

16. Hæc à toto composito suscepta, ab utroq; prodeunt principijs; quorum unum, pro ratione materia, passivum est; alterum, ex dignitate forma activum; utrumq; omni animatorum generi æquè commune; non æquè tamen cognitioni nostræ expositum, quod crassa illa corporis moles, apta partium similarium & dissimilariumq; varietate, sensus etiam feriat; anima vero mirè involuta, luctatione quadam ingenij, operationum suarum indicio, tandem eruenda sit.

17. Recte ergo Alex. 1. an. c. 2. Si qua de anima dici possunt, nolumus contradictionibus implicare, primo loco apparatus corporis ab anima inhabitati, contemplandus est, & internarum invicem externaræq; partium cum ipso venustatis ac pulchritudinis concentu lex & disposito conquirenda. Sic enim facile fidem præstabimus illis, quæ de anima substantia ac tot motionum principijs dicenda sunt.

13. Errat igitur Avicenna & cum hoc Thomas, qui anima tractationem illi qua de corpore est, pramittendam ducit; ipse falsa hac ductus ratione, quod animam corpori centrâ putet communiorum. Equè enim esse communia, sane manifestum; cum per omne animatorum genus se mutuo amplexu & inviolabili societate diffundant; eorundem essentiam, paribus auspicijs, forma tamen materiaq; discretionem constituent; omniumq; affectionum sint principia.

19. A perfectione quidem anima quod sumitur argumentum, nullius roboris est; cum invictis à Zabara. rationibus, certissimiq; exemplis demonstratum sit, non perfectionem, non rei, secundum naturam ordinem, progressum; sed faciliorem nostram cognitionis modum, (cui succenturiatus saepe adest natura cursu, & rei perfectio) certam esse methodi (qua instrumentum & cognoscendi ac ob id pro conditione instrumentorum perfectionem suam à fine accipit) normam ac legem.

20. In praesentia tamen adeòq; in hoc Psychologia decursu, ita quidem moderatè reprimendo, ut à notioribus referamus pedem, remotis, largius (quod Polyhistor pulcrum ducebat) immoraturi cum sufficere possit confusio corporis notitia, anticipatione quadam, sensuumq; usurpatione oblata, vel necessaria suo quoq; loco addi concinne possint, ad animam ipsam progredimur statim, quam duplici definitione explicatam philosophus 2. an. c. 1. & 2. proponit, utramq; duplici ratione investigans, divisione inquam & probatione Syllogistica.

21. Anne vero sic commode satis? dicat aliquis: nec inepte ea de re querat, qui Platonis suavis ἠροδοτῶν τῆς ἀληθείας, actiosa quadam inquirendi ac capiendi indagine, se exhibere velit. Impotentiam quippe divisionis sufficienter ostendit Arist. 2. Post. c. 5. Ita quidem ut haudquaquam censeretur ex vertigine illis, qui ut Plato inquit 12. LL. ignorantia allatantes, scientia verò jucundis modis blandientes, firmiter nos tramite ducant ad rei capiendam

dam essentiam. Annon enim perpetua laborat principij petitione? Ita est profecto: quod in idem de Syllogismo, ad definitionem probandam adhibito affirmat Aristoteles 2 post capite non uno: quamobrem Averr. 2. Phys. 1.3 redarguit eos, qui putabant, definitionem naturae, Syllogismo probatam esse.

22. Mirum id forte cuiquam videatur, quod cum Arist. dixi, definitionem (de divisione etenim res clara est) Syllogistica virtute, probantes, *ἡ αὐτὴ ἀπὸ τῆς αἰτίας αἰτίας*, cum, quicquid probatur discursu, haudquaquam precario sumatur. Quam se tamen hac minime evertant, saxo ut intelligat.

23. Syllogismum conclusionis institui gratia, & huc omnem probationis vim deferri certum est, ut nimirum constet, predicatum subjecto vel non inesse, vel inesse; videlicet animam esse actum; & principium quo vivimus. Quod vero hoc ipsum predicatum conclusionis, sit ipsius subjecti definitio; non eadem opera comprobatum est (hinc petitio principij) nec Syllogismo demonstrativo, probari potest.

24. Habet tamen quo definatori hic succurrat Dialecticus. Predicatum enim conclusionis illius conferens cū subjecto, quando advertit, Predicatum non tantum inesse subjecto, sed in quid de eodem predicari, nec quicquam essentialiter de subjecto dici posse, quod non includatur predicato, ita ut quae inter definitum & definitionem requiritur reciprocatio, manifeste se prodatur: statim infer; hanc conclusionem per Syllogismum elicitam, esse ipsius rei definitionem.

25. Patebit hinc infra, quas sibi mutuas declarationis demonstrationisq; operas praestent, utraq; definitio. Venio ad divisionem, de qua negari quidem haud potest, eam idoneum notificandi instrumentum non esse. Verè tamen (si vera) utilis est ad definitionem investigandam, eò, quod ex alibi demonstratis & jam praesuppositis sua distributionis membris, apta partium collocatio, lucem quandam praefert ei, qui virtute Syllogismi, uno mem-
bro

libro reprobato, alterum assumit. Quam quidem ob causam, & divisio, & Syllogismus ad inveniendam definitionem ab Aristotele junctim adhibita sunt.

26. Ανάγκη ἢ τὰς τῶν παλαιῶν δόξαι, πρὸς τὸν Ἰπποκράτην, καὶ κρινῶντες συμπερίλαβεῖν εἰς σκέψιν, ὅπως τὰ μὴ καλῶς εἰρημύσα, λάβομεν τὰ ἢ μὴ καλῶς, Φιλάζωμεν. ut monet Themist. i. an. c. 2. ad t. 19. rationem addit Aristoteles i. celo, sic fore μάλλον πρὸς τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι, πρὸς αὐτοῖσι τὰ τῶν ἀμφὶς βητέων λόγων δικαιώματα.

27. Audio tamen hic illud quod i. Eth. c. 4. monet idem: ἀπόσις ἐξέλκειν τὰς δόξαι, ματαιόπρην: ἰσχυρὸν ἢ τὰς μάλας ἀπιπλαστέας; cujusmodi, inter illas, quae ab Aristotele i. an. refutantur, videri possit Platonis & qui eum sequuntur; nobis quam brevissime fieri possit, hic recensenda.

28. Anima, media cujusdam natura inter sensibilia & intelligibilia, à parente Deorum condita, immortales, immateriales, divisionem non admittentes, nec temporì subjecta: priusquam corpori familiaritatis nexu complicentur, in universitatis currum posita, per astra, ut primo suo ac caelesti vehiculo, distributa.

29. Corpori tandem, naturae ductu, monituq. Parentis, se accommodatura, caelesti relicto vehiculo, aetherei asciscunt, Splendidum ac tenuè, nunquam dum mortalem hunc orbem incolunt deserendum, cui inmitentes, à corporis permissione, ac contagio sunt immunes. Cui tamen ut commode jungantur, tertium requirunt vehiculum, quod spirituosum, ex sanguine tenuiori & Spiritu per corpora diffuso, constet, Corpus deniq. ultimum (quamvis hoc nomine vix dignum) aut sane Ostreaceum vehiculum, rectius seculcrum anima & ergastulum.

30. Spirituosum enim illud, mirum est, quam adulteretur; imò hoc ipsum etiam, non raro crassius, aethereum illud ita premit & obnubilat, ut vix per reminiscentiam, eorum, quae rationibus sibi insita, conversatione cum Ideis exulta, possederat, addiscere possit.

fit; quis & Amelita fluminis aqua mox immergitur, mox Lethe
in campo, aut specu profundo obruitur, ut omni tandem harmonia
turbata, corpus relinquere cogatur.

31. Quid vero, num à corpore soluta caelesti restituitur vehi-
culo? Minimè gentium; praesertim si vitij inquinata vixit im-
moderate, à quibus longe per brutorum etiam corpora metempsy-
chosi, purganda, ut digna reddatur, quae universitatis curram
ascendat, longo quidem tempore, nec perpetuo tamen infideat, ut-
pote, pro sua ad corpus propensione, ad antiquam reditura misere-
riam, ut in Menone dicitur.

32. Primi autem vehiculi naturam cum sequantur anima, ut
Ioviales alia, alia Mercuriales &c. dici possint, tali etiam jungun-
tur corpori, quod eis temperamento respondeat. Corpori autem
humano juncta, illo in societatem humanae naturae non ascito, ipsa
fit homo, mentis particeps, corpore utens, velut instrumento; ut per-
peram quidem Aristoteles per ἐντελέχειαν corporis, animam vi-
deatur illis definisse.

33. Id, ne tamen absurdum sit nimis, triplicem mihi notato ho-
minem; Mentalem, qui sit ipsissima hominis Idea, & αὐτὴν ἰδέειν
πρῶτον. Animarium, qui in anima rationali sola, corpore utente,
consistat. Et naturalem, qui ex corpore & anima compositus, non
homo sed hominis imago, seu ad summum, humanum animal dici
meretur.

34. Nulla autem ratio animae naturam magis explicat, quam
qua αὐτὴν ἰδέειν esse dicitur. Seipsam enim movendo, ipsa erit
prima generatio, primusque motus rerum omnium, & aliorum cau-
sa. Erit enim motibus suis caelum, terram, mare, mundum u-
niversum intelligendo, consultando, curando, opinando, gaudendo
&c. Quibus secundos corporis assumens motus, omnia ducit in
augmentum; diminutionem, concretionem, discretionem.

35. Praeter motum, numeros etiam, imo lineam ac circulum in
suam recipit essentiam. Deprehendes enim unitatem, ratione to-
talitatis

talitatis ejus binarium, in consortio intelligibilium & sensibilium; ternarium, ratione substantia, potentiarum & actionum. Quaternarium, in facultatibus, nutriendi sentiendi, loco movendi, intelligendi. Quid multis? omnis consonantiarum musicalium concertem peratio, ex potentiarum anima, ac organorum corporis elucescit harmonia.

36. Numeri hi, in recta linea sumpti, essentiam ostendunt, à qua fluunt potentias quas sequuntur operationes. Ut autem in numeris illis, paribus ex una parte, imparibus ab altera, positus, reflexio quadam suboritur: ita & anima cognitione sua ad res progressa, flexu quodam per rerum externarum cognitionem, quasi in circulum ad se suamque naturam recurrit.

37. Hac de anima rationali accepta, si inferioribus etiam vel accommodare incipias, vel ab iisdem removere coneris, omnibus ex partibus contradictionum sese involucra offerunt, quibus vix te explicare valeas, nisi, quod valde illis frequens est, animam rationalem, solam, pro anima habeas; reliquas pro umbris anima ac imaginibus: quod aequè verum esse puto, cum illo quod Theopollus inquit, caput & cerebrum in solo esse homine, cujus in reliquis tantum umbra.

38. Ex his, quid in veritatis repub. retineri, quid eliminari debeat, verioris sententia docebit explicatio, quam Aristotelis ductu aggrediamur, à definitione sumpto initio.

R-M. phil. 1608.

J. Steiner.

dam essentiam? Annon enim perpetua labora-
ne? Ita est profecto: quod in idem de Syllogismo
probendam adhibito affirmat Aristoteles 2° pos-
quamobrem Averr. 2. Phys. 1.3 red. arguit eos,
finitionem natura, Syllogismo probatam esse.

22. Mirum id forte cuiquam videatur, quod
definitionem (de divisione etenim res clara est
tute, probantes, $\lambda\iota\omega\ \mu\epsilon\gamma\alpha\ \alpha\iota\ \mu\upsilon\sigma\ \alpha\iota\ \tau\epsilon\iota\upsilon$, cu-
tur discursu, haudquaquam precario sumatur,
hac minime evertant, saxo ut intelligat.

23. Syllogismum conclusionis institui gratia,
probationis vim deferri certum est, ut nimirum
tum subjecto vel non inesse, vel inesse; vide
actum; & principium quo vivimus. Quod v-
dicatum conclusionis, sui ipsius subjecti definitio-
comprobatum est (hinc petitio principij) nec
strativo, probari potest.

24. Habet tamen quo definatori hic succu-
Pradicatum enim conclusionis illius conferens
advertit, Pradicatum non tantum inesse subj-
eodem predicari, nec quicquam essentialiter de-
quod non includatur predicato, ita ut qua
definitionem requiritur reciprocatio, manifeste
infer; hanc conclusionem per Syllogismum
rei definitionem.

25. Patebit hinc infra, quas sibi mutuas de-
strationisq; operas praesent, utraq; definitio.
nem, de qua negari quidem haud potest, eam in-
instrumentum non esse. Verè tamen (si ver-
nitionem investigandam, eò, quod ex alibi dem-
praesuppositis suae distributionis membris, apta
ne, lucem quandam praeserat ei, qui virtute Sy-

the scale towards document